

GEODATA

**GIS i praksis:
Forsvaret ivaretar
miljøet med GIS.**

Unngå miljøskader.



Etableringen av Regionfelt Østlandet skjer med et klart fokus på miljø og samfunnsforhold. Avanserte geografiske informasjonssystemer (GIS) er tatt i bruk for å sikre at forvaltningen er i henhold til planer og tillatelser, og de miljømål Forsvarsbygg har fastsatt.

Forsvarsbygg Utvikling Østerdalen har utviklet et innovativt konsept der sikkerhets- og miljøkrav er integrert i bestilling og administrering av virksomheten i skyte- og øvingsfelt. Løsningen er webbasert på Forsvarets intranett, og kan sammenlignes med løsninger for netthandel. I nært samarbeid med Forsvarsbygg og militære brukere er systemet utviklet av Geodata. Systemet er basert på verdensledende teknologi fra ESRI (ArcGIS).

Systemet er tatt i bruk og erfaringene fra Østerdalen er hittil udelt positive. Planene framover er å integrere systemet i Forsvarets totale bestillingssystem slik at systemet blir det nasjonale "fagsystemet" for alle skyte- og øvingsfelt.

I regionfeltet vil informasjonen fra systemet bli tilgjengelig for publikum ved adkomsten til skytefeltene via storskjermer. Publikum vil på et oppdatert oversiktskart kunne se områder med militær aktivitet og lettvis forholde seg til dette.

Integrert løsning

De ulike forsvarsgrenene som skal benytte området til øvelse får tilgang til all nødvendig informasjon i kartløsningen, som for eksempel:

- Planlagte aktiviteter og eventuelle konflikter
- Sikkerhetssoner
- Oppdaterte øvingskart
- Tillatt ammunisjon
- Vernede områder
- Tidsperioder hvor det ikke er lov å avholde øvelser.

– Geodatas løsning gir øvende avdelinger full oversikt. Alle restriksjoner som gjelder for den definerte aktiviteten framkommer i egen rapport og i spesifikke øvingskart. Det brukervennlige verktøyet er således unikt, og gjør det enkelt for øvende avdelinger å ta hensyn til gjeldende restriksjoner, sier senioringeniør Siv Cederkvist. Hun har hatt ansvaret for prosjektgjennomføring og implementering av løsningen på vegne av Forsvarsbygg Utvikling Østerdalen.

Vern av sårbare områder

I regionfeltet er alle hekkelokaliteter for rødlistede fuglearter vernet gjennom å definere verneområder rundt lokalitetene. I verneområdene legges det restriksjoner på Forsvarets aktivitet slik at kulturminnene får varig vern. Vassdragene med kantsoner skal behandles særlig varsomt, og viktige våtmarksområder er vernet som verneområde.

– Alle sårbare områder framkommer i den digitale kartløsningen. For øvelsesledelsen blir det derfor enkelt å unngå disse, sier Cederkvist.

Tidsmessige restriksjoner

Det skal fortsatt være adgang til jakt, fiske og friluftsliv i Regionfelt Østlandet. Virksomhetsfrie perioder er fastsatt for å gi forutsigbarhet når det gjelder støy og øvelser. Periodene er fastsatt til tider som er viktige i forhold til ferier, fiske sesong og høysesong for småvilt- og elgjakt. Både faste og variable virksomhetsfrie perioder styres ved bruk av systemet. Eventuelle konflikter med øvingsaktivitet vil komme fram ved bestilling av virksomhet, og man kan således integrere vernehensyn i øvingsplanleggingen.

Vilkår for støy og forurensning

Vannkvaliteten i vassdragene rundt øvingsområdene skal ikke endres. Innenfor øvingsområdene er kravene til vannkvalitet fra Statens forurensningstilsyn strengere enn kriteriene for drikkevann i Norge. Forsvaret vil ikke benytte blyholdig finkalibret håndvåpenammunisjon i regionfeltet. Dette reduserer fare for forurensning betydelig, videre er det gitt grenseverdier for støy basert på lydnivå fra ammunisjonsbruk.

For å tilfredsstille kravene er systemet lagt opp slik at det kun er mulig å bestille tillatt ammunisjon. Systemet definerer hvilken type våpen og ammunisjon som er tillatt. Bestilleren kan kun velge blant tillatt øvingsaktivitet, det vil si at det for eksempel ikke er mulig å bestille blyholdig ammunisjon, eller bestille ammunisjon som overstiger grenseverdier for lydnivåer. Systemet ivaretar også at aktivitet blir forhåndsvarslet i lokalpressen.

Intern kontroll

Både under planlegging og utbyggingen av regionfeltet har miljøet kontinuerlig blitt fulgt opp gjennom et eget miljøoppfølgingsprogram. I dag benyttes det moderne webbaserte systemet på eget intranett som internt kontrollsystem for miljøoppfølgingen. Samtidig gjennomføres omfattende målinger av vannkvalitet og lydnivåer. Til sammen gir dette en god egenkontroll av at aktiviteten er i henhold til planer- og tillatelser.

– Når all informasjon om aktiviteten og gjeldende restriksjoner finnes i systemet, blir den interne kontrollen sikker og effektiv for alle parter, sier Cederkvist.